

Pred občnim zborom ZŠSDI

Po dolgem poletnem premoru je končno završalo tudi na naših športnih igriščih: je že tako, da se ljudje v jesenskem času znova z vso vnemo vržejo na delo, ki so ga v vročih poletnih mesecih prekinili. Tudi športniki ponovno stopajo v areno trdno prepričani v svoje moči in predvsem s trdno zavestjo, da bo letošnja sezona uspešnejša od vseh prejšnjih. Vendar pri tem ne smejo misliti, da so samo oni važni. Naš športnik je le zunanji znak širokega delovanja ljudi, ki so v dolgih pripravah in načrtih aktivno sodelovali in postavili temelje temu, kar potem mi spremljamo ob robu igrišč. Pri tem ne moremo mimo lika trenerja in končno tudi ne mimo važnih funkcij odbornikov, ki vse preradi ostajajo v ozadju, saj teh zadnjih se nikoli ne pohvali. Kvečjemu se nanje spomnimo takrat, ko stvari uberejo rakovo pot!

Biti odbornik — to je od sile nevhvaležno delo. Od človeka zahteva veliko skromnosti, vdanosti, veliko mero nesebičnega truda in predvsem po-
žrtvovalnega navdušenja.

In ko ravno govorimo o novem občnem zboru Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ne moremo mimo tega osrednjega lika — lika odbornika. ZŠSDI je naša zamejska osrednja športna organizacija. V sebi združuje malodane vsa naša športna društva. Pomagati in svetovati, nakazati nove poti razvoja našemu športu: to je ena glavnih nalog tega organizma. In v resnici je odbor — ta športni forum — postavljen pred slovensko javnost prav s tem namenom, da obravnava take probleme.

Pred nami je torej novi občni zbor. Treba bo položili obračun dveletnega ustvarjalnega dela na tem torišču naših dejavnosti in pokazati objektivno stanje, v katerem se naš šport nahaja. In ne nazadnje začrtati smernice bodočemu delovanju. Ne mislim se pri tem spuščati v podrobno analizo vsega dogajanja zadnjih dveh let. Tu tudi ni mesto za tako obravnavo. Če kdo vsaj bežno sledi razvoju našega športa, lahko že sam opazi, da se je naša športna aktivnost v zadnjih letih od sile razvila in dosegla rezultate, o katerih se pred desetletjem nihče ni niti sanjal; zaobjela je veliko maso naše mladine, pa tudi starejših športnikov ali rekreativcev, kot se temu pravi. Človek bi spričo doseganja vseh teh ciljev mislil, da smo že zlezli na zeleno vejo: in vendar ni tako. Še danes je naš zamejski šport precej razkosan. Mnenja naših strokovnjakov in psevdostrokovnjakov so o vodenju in načrtovanju razvoja te aktivnosti različna in celo protislovna. Pri tem pa velikokrat sploh ne pride do pravega soočenja mnenj, ampak kvečjemu do jalovih polemik, ki jim zaenkrat še ni videti konca.

IVAN PETERLIN

(Dalje na 7. strani)

KAM GRE ITALIJA?

V noči od sobote na nedeljo so ugrabitelji izpustili v Milanu 32-letno gospo Marcello Boroli Balestrini, ki so jo držali v ujetništvu od 9. oktobra kljub temu, da je v zadnjih mesecih nosečnosti in da ima doma še drugega otroka. Držali so jo pod šotorom, kjer je bila priklenjena na ležišče. Nedavno pa je druga skupina ugrabiteljev ujela in menda po nerodnosti zadušila mladega fanta, ki so ga nato sežgali v gorečem avtu. Policija je polovila kakih deset ljudi, ki jih dolži tega hudodelstva. V Milanu se dogajajo zadnji čas kar skupinske usmrtitve ljudi, o katerih je bilo policiji komaj kaj znano, da bi bili v zvezi s kriminalnimi krogi. Očitno pa je segal ta že mnogo globlje, kot se na splošno domneva. Ugrabitve so že cela leta ena najbolj donosnih »industrij« v Italiji in vanje so vpleteni, kot kaže, mnogi ljudje, o katerih nihče nič ne sumi in nadvse hinavsko in mirno opravljajo naprej svojo normalno dejavnost. Med njimi so številni obrtniki, baristi, tudi delavci, brezposelni itd., pa celo kak izobraženec. Menijo, da gre pri skupinskih usmrtitvah za obračune med konkurenčnimi tolpmi ugrabiteljev ali kriminalcev, ki nalagajo »davek« podjetnikom in obrtnikom, pod izgovorom »zaščite«. Vse te oblike kriminala je raznesla po Italiji južnjaška mafija, delno preko selitve ljudi z juga v severna industrijska mesta, delno s tem, da so mafije konfinirali v razne kraje na severu, a jim pustili prostost gibanja.

Če prištejemo k temu še nadaljnje akcije teroristov, ki so pred nekaj dnevi zažgali celo elektronski računalnik v oddelku za motorizacijo na notranjem ministrstvu, potem ko so razorožili in ustrašovali stražarje, si lahko predstavljamo, kak razmah je dosegel v Italiji navadni kriminalni in politični terorizem. Ni

dneva, da ne bi italijanski tisk poročal o celi vrsti terorističnih dejanj in strašnih kriminalnih hudodelstev, da se človeku ježijo lasje. Policija se zdi proti vsemu skoraj brez moči. Komaj se loti ene preiskave, jo vrže s tira drug strašen zločin. Jasno je, da policijske sile take, kot so danes, tega ne zmorejo več.

Nevarnost je, da se poloti tako njih kot javnosti apatija spričo tega in da se bo dala javnost vedno bolj pasivno zanašati od teh kriminalnih tokov. Jasno pa je, da bi bilo treba nekaj odločnega storiti, da se tako dogajanje zaenkrat vsaj zajezi, nato pa počasi potiska nazaj in omeji na minimum. Toda kaj? To se mnogi sprašujejo. Zastavljajo pa si tudi vprašanje, kako je mogoče, da je prišlo tako daleč v omikani deželi, kot je Italija, kjer danes gotovo ne vlada revščina, na katero bi se mogli izgovarjati kriminalci, saj med njimi takorekoč ne odkrijejo človeka, o katerem bi se lahko reklo, da se je vdal zločinskemu delovanju zaradi stiske.

Eden izmed vzrokov take epidemije kriminala je gotovo današnja brezbrizna vzgoja v šolah, ki so čisto zmedene od »reform« in se čutijo vzgojitelji ustrašeni in brez vsake avtoritete. Drugi vzornik je slaba vzgoja v mnogih družinah, ki so bile zaradi preselitve ali nagle obogatitve iztrgane iz svojega običajnega občestva. V mnogih družinah delata oba starša in otroci ostanejo dejansko brez nadzorstva in se potepajo po cestah ter se navzamejo slabih navad in brezobzirnosti ter prezira do bližnjega. Glavni vzrok pa je splošna demoralizacija in razkristjanjenje italijanske družbe. Mnogi se posmehujejo moralnim načelom in naukom krščanstva, zlasti vsemu, kar zadeva deset božjih zapovedi. »Zakaj ne bi, če lah-

dalje na 2. strani ■

Evropski denarni sistem

V Bruslju je bilo v ponedeljek in torek zasedanje Evropskega sveta, kar pomeni vrhunski sestanek ministrskih predsednikov oziroma državnih poglavarjev devetih držav Evropske gospodarske skupnosti. Glavna točka delovnega sporeda je bila ustanovitev evropskega denarnega sistema, ki bi moral — kot so sklenili lani na vrhunskem sestanku v Bremenju — stopiti v veljavo 1. januarja prihodnjega leta.

Pri tem gre zlasti za tri vprašanja: za zbliznanje paritet evropskih valut z uvedbo nepremičnih tečajev, tako da bi šibke valute (na primer lira) nihale v razmerju z močnimi valutami, zlasti z marko, v okviru takoimenovane monetarne kače največ do 6 odstotkov. Za pomoč šibkim valutam pa bodo ustanovili evropski denarni sklad. Nadalje hočejo

zagotoviti posojila šibkejšim gospodarstvom, da ustvarijo večjo gospodarsko skladnost med devetimi državami Evropske gospodarske skupnosti.

Evropska skupnost je v okviru ukrepov za popolno gospodarsko in končno tudi politično integracijo že uvedla carinsko zvezo in kmetijsko zvezo ter je zdaj na vrsti gospodarsko-monetarna zveza. Ustanovitev evropskega denarnega sistema bo tudi okrepila stike z dolarjem, ker Združene države ne morejo več same nositi teže svetovnega denarnega sistema, čeprav so gospodarsko najmočnejša država na svetu. Po drugi strani pa je ravno Evropska gospodarska skupnost največja trgovinska veslesila na svetu.

Zdaj manjka — pravijo gospodarski stro-

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 10. decembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Nediški zvon; 10.15 Vedri zvoki; 10.30 Danes obiščemo Zagradec; 11.00 Poročila; 11.05 »Pika Nogavičica«; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Poročila; 15.00 Nedeljsko popoldne: Napotki za filateliste ter šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 11. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičja; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Lahka glasba; 9.30 Psihologinja predšolskega otroka (Alenka Rebula); 9.45 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Odlomki iz Svevove proze (Josip Tavčar); 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Kdo je na vrsti? (Atilij Kralj); 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Naša pesem 1978; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin); 15.30 Poročila; 16.30 Glasbena panorama; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert Slovenskega okteta; 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 12. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičja; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Popevkariji; 9.30 Pozna Evropo? (Ivana Suhadole); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Stara navada - železna srajca (Rosana Purger); 15.00 Mladi izvajalci; 15.30 Poročila; 15.35 Poglejmo v izložbo plošč (Ingrid Kalan); 16.30 Čudoviti otroški svet; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert Slovenskega okteta; 18.00 Poročila; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 13. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičja; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Včeraj in danes; 9.30 Kaj nam pomenijo danes? (Boris Pahor); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Radio Klopotača; 12.20 Odlomki iz opet; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Ključite Trst 31065; 15.30 Poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Poročila; 17.05 Pianist Giorgio Rittmeyer; 18.00 Poročila; 18.05 »Še dve u i življenja«, radijska drama; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 14. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičja; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Južnoameriška folklor; 9.30 Družina v sodobni družbi; 9.45 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Revija Zveza cerkvenih pevskih zborov; 14.00 Novice; 14.10 Danes; 14.30 Glasbene oblike (Tomaž Simčič); 15.30 Poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe (Aleš Valič); 16.30 Kje je napaka? (Vera Poljšak); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba: Klasiki 20. stoletja (Ada Markon); 18.00 Poročila; 18.05 Gospodarska društva; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 15. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičja; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Vam uga jazz?; 9.30 Iz beležnice Zore Tavčar; 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Nenavadne življenjske zgodbe; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 V starih časih (Lelja Rehar); 12.30 Glasba narodov; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovsko tekmovanje Seghizzi; 14.00 Novice; 14.10 Mladi raziskovalci; 14.20 Pesmi iz polpretekla dobe; 15.00 Popularni pevci; 15.30 Poročila; 15.35 Zgodovina rock in pop glasbe (Mara Žerjal); 16.30 Otroški vrtljak (Lučka Susič); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Kulturni dogodki; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 16. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičja; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Motivi na temo; 9.30 Življenje besed (Pavle Merku); 9.40 Ritmična glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.30 Kulturno pismo; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Ljudske pesmi; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske povojne revije v Italiji; 14.30 Končno, sobota!; 15.30 Poročila; 15.35 Iz filmskega sveta; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 »Feničanke«, napisal Evripid, prevedel Anton Sovre, radijska priredba Alojz Rebula; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

EVROPSKI DENARNI SISTEM

■ nadaljevanje s 1. strani

kovnjaki — mednarodna monetarna disciplina, kar olajšuje inflacijo in z njo brezposelnost. Okrepiti je treba gospodarske stike med Evropsko gospodarsko skupnostjo, Združenimi državami in Japonsko ter vzpostaviti tudi nove odnose s petrolejskimi državami in s takimi imenovanim tretjim svetom, to je z državami v razvoju.

Začenjamo z evropsko monetarno disciplino ter z dopolnitvijo gradnje Evropske skupnosti z gospodarsko monetarno zvezo. To so — kot rečeno — nujne predpostavke za zmanjšanje inflacije ter za povečanje produkcije in zaposlitve zlasti v šibkejših državah, na primer v Italiji in Veliki Britaniji.

Italija, Irska in zlasti Velika Britanija pa so imele na zasedanju v Bruslju pomisleke glede takojšnjega pristopa k evropskemu denarnemu sistemu, ker bi morale doprinesiti določene žrtve za pospešitev svojega gospodarskega razvoja, da bi lahko korakale vstrel z močnejšimi državami, kot sta na primer Zahodna Nemčija in Francija. Računajo sicer lahko na solidarnost drugih, solidarnost, brez katere se sploh ne bi začela gradnja Evropske gospodarske skupnosti in Združene Evrope, vendar pa jih to vseeno ni prepričalo in pripravilo do pristopa. Velika Britanija je zato sklenila, da zaenkrat ne pristopi k skupnemu denarnemu sistemu, Italija in Irska pa sta si vzeli rok za premislek. Menijo, da bosta dali svoj dokončni odgovor 18. decembra.

Nas seveda najbolj zanima, kaj bo storila Italija. Opazovalci, zlasti v tujini in v vrhu Evropske gospodarske skupnosti, menijo, da se Andreotti in delegacija, ki je bila z njim, nista mogla odločiti za pristop predvsem iz

ozira na pomisleke italijanske komunistične partije in sindikatov, ki sicer trdijo, da nimajo načelno nič proti enotnemu denarnemu sistemu, nočejo pa se z ničemer vezati glede kakih žrtev, ki bi jih to zahtevalo; zaradi tega so že tudi skoraj torpedirali Pandolfijev triletni gospodarski načrt. Tako se bo Andreotti zdaj po vrnitvi v Rim takoj lotil, kot menijo, pogajanj s komunisti in sindikati, pa tudi s socialisti in drugimi vladnimi strankami, da bi jih morda še pripravil do pristanka k pristopu k denarnemu sistemu. Kako se bodo ta pogajanja končala, pa še ni mogoče reči.

—o—

NOVICE

Na Južnem Tirolskem, pa tudi v Jugoslaviji, posebno v Vojvodini, se širi steklina. V Subotici so oblasti razpisale nagrade za iztrebljenje lisic, ki zlasti prenašajo steklino.

Na Kitajskem se nadaljuje demaizacija, vendar so sedanji voidtelji nekoliko zavrli pojav očitnega napadanja na Maa in njegovo dobo, verjetno zato, da bi ne prišlo do nemirov in spopadov s tistimi, ki se ne mrejo tako naglo odreči nje o emu mitu. Na splošno pa napreduje demaizacija v javnem življenju in v politiki presenetljivo naglo.

Iz Abrucev, zlasti iz Chietija, se zadnje dni kar sipljeje vesti o neznanih letelih predmetih. Na stotine ljudi trdi, da jih je videlo ali da so celo prišli z njimi v stik, tako da se jim je na čuden način ustavil avto sredi vožnje in podobno. Med tistimi, ki so videli neznane leteče predmete, so tudi policisti. Njihovi prijatelji zatrjujejo, da navadno ne pijejo.

KAM GRE ITALIJA?

■ nadaljevanje s 1. strani

ko?«. To je zdaj njihovo edino »moralno načelo«.

Začeti bi bilo torej treba pri šoli, pri zdravljenju družinskih in socialnih razmer, kar zadeva nepregledne delavske naselbine, polne zlasti priseljenih južnjaških družin in velemestih, in zlasti tudi z novim krščanskim misijonom. Pa tudi politične stranke in gibanja, vse od kraja, bi morala začeti posvečati večjo pozornost moralnemu ozdravljenju ljudstva, ne pa se gnati samo za oblast, volivne uspehe in za mastne službe raznim svojim veljakom. Postaviti bi si morale višji cilj kot je oblast, namreč resnično duševno in materialno blaginjo ljudstva. Brez tega bo Italija drsela ne

samo v vedno hujšo gospodarsko, ampak tudi v vedno hujšo moralno krizo in se bo znašla končno v katastrofi, v kateri bo lahko izgubila tudi svobodo, ki jo zna zdaj, ko se kaže, le malokdo prav ceniti in uživati. Vse preveč je takih, ki jo zlorabljajo za svoje sebične in pogosto celo kriminalne namene. Vzglede moralizacije, moralnega ozdravljenja pa bi moral priti najprej in predvsem od zgoraj, od vlade, parlamenta, od vrhov strank in sindikatov ter vseh drugih visokih državnih in javnih institucij. Ne gre za pretirane zahteve kakih moralistov, ampak za življenjsko nujnost. Brez tega ni videti, kako bi se mogla Italija rešiti in se zaustaviti pri drsenju navzdol, v prepad, kateremu še nihče ne pozna dna.

Koliko brezposelnih je v Jugoslaviji

Kot poroča ljubljansko »Delo«, narašča brezposelnost v Jugoslaviji. Zdaj je v Jugoslaviji okrog 730.000 ljudi brez dela, pred nedavnim se je pisalo o 700.000 brezposelnih. Najmanj brezposelnih je v Sloveniji. Ravno Slovenija nudi delo precejšnjemu številu ljudi z ostalih območij Jugoslavije, ki iščejo delo, kar pa zavira tehnološki razvoj slovenske industrije.

Kar zadeva ostalo Jugoslavijo, poročajo, da zaostaja zlasti zaposlovanje žensk in mladih, zlasti mladih strokovnjakov. Brezposelnost

je zelo nesorazmerno razširjena po državi, ponekod bolj ponekod manj, a ravno tam, kjer je največja, je tudi najmanj možnosti za zaposlovanje. Trdijo, da je naraščanje brezposelnosti tudi posledica zmanjšane gospodarske rasti in seveda hitrega naraščanja prebivalstva na nekaterih nerazvitih področjih, zlasti na Kosovem, v Bosni in v Makedoniji, kjer pa je prebivalstvo prehitro zapustilo polja in se preselilo v mesta, preden so bili zagotovljeni gospodarski pogoji za to. Marsikje v Makedoniji so prazne cele

Novi predsednik deželnega sveta

Po sporazumu, ki so ga bili svoj čas sklenili predstavniki strank ustavnega loka, je dosedanji predsednik deželnega sveta Arnaldo Pittoni, ki pripada socialističnih stranki, odstopil in je bil na njegovo mesto izvoljen komunist Mario Colli.

Novi predsednik deželnega sveta je star 57 let in je po poklicu časnikar. Dolga leta je bil glavni in odgovorni urednik tednika »Lavoratore«, ki je izhajal v Trstu, in nato redni sodelavec glasila KPI »Unità«. V vsej povojni dobi je zavzemal vidnejša mesta v vodstvu komunistične partije v Trstu in je bil pet let voditelj komunistične svetovalske skupine v tržaškem pokrajinskem svetu. V prejšnji mandatni dobi je bil voditelj komunistične svetovalske skupine v deželnem svetu.

Dosedanji predsednik deželnega sveta Arnaldo Pittoni je bil ponovno imenovan za predsednika sklada za Trst. Funkcijo predsednika deželnega sveta je poravnjal štiri leta. Za časa njegovega mandata je deželni svet Furlanije-Juljske krajine med drugim navezal stike s skupščinama republik Slovenije in Hrvaške. Tudi novi predsednik je v svojem prvem govoru v deželnem svetu poudaril, da si bo prizadeval za tesnejše sodelovanje s sosednjima republikama. Omenil je osimski sporazum in nujnost, da se ta pogodba dosledno izvaja, tudi kar zadeva slovensko narodno manjšino v deželi. V tej zvezi je poudaril, da je treba manjšini zagotoviti globalno zaščito.

—o—

SLOVENSKI KLUB v Trstu

vabi

v torek, 12. decembra, ob 20.30 v svoje prostore v Ul. sv. Frančiška 20/IIy za okroglo mizo:

BENEČIJA DANES

O sedanjem političnem boju beneških Slovencev za priznanje svojih pravic bodo govorili Viljem Černo, Pavel Petričič in Ferruccio Clavara.

Veselje nad uspehi slovenskih smučarjev

Ni mogoče zanikati važne vloge športa v današnjem svetu; ravno šport je eden izmed protistrupov proti grozeči prevladi mehanizacije in avtomatizacije v današnjem svetu. Z njim lahko človek kot oseba dokaže svojo veljavnost in vrednost. Hkrati pa nudi šport možnost tudi za gibanje in za zdravo mednarodno tekmovalstvo.

Kot zamejski Slovenci se posebno veselimo uspehov slovenskih smučarjev na raznih mednarodnih tekmah zadnjega časa. Bojanu Križaju, ki je postal lansko zimo izredno popularen tudi pri našem občinstvu zaradi svojih dobrih, večkrat odličnih uvrstitev v tekmah za točke za svetovni pokal, se je v tej sezoni pridružil še njegov kranjski rojak Boris Strel, ki je sicer tudi že lani prihajal vedno bolj v ospredje. Letos pa je naravnost zablestel. Znani mladi italijanski slalomist David je izrazil v pogovoru s časnikarji svoje občudovanje za Strela, ki se je na eni izmed zadnjih tekem daleč iz ozadja prebil kar na peto mesto, kar je bilo naravnost senzacionalno. Križaja pa označujejo italijanski športni časnikar-

ji in tekmovalci za asa »ki se ga bo treba bati«.

Bojan Križaj je na enem veleslalomu celo zmagal, že trikrat pa sta bila on in Strel med desetimi najboljšimi, na zadnji veleslalomski tekmi v Pichlu v Avstriji celo med prvo peterico. Strel je bil drugi, Križaj četrti. To je seveda uspeh — in veselje — tudi za slovenske smučarje »Elana«, na katerih tekmuje tudi Stenmark.

Nedvomno sta Stenmarkov vzgled in družba spodbudila najprej Križaja, Križajevi uspehi pa Strela, ki je — kot rečeno — Kranjčan kot Križaj in iz znane športne družine. Tekmovalstvo med obema kranjskima asoma bo gotovo spodbudilo in potegnilo za seboj še druge, zlasti mlajše. Kvaliteta vedno rodi kvaliteto, ne samo v kulturi, ampak tudi v športu.

Mi se tega veselimo, ker športni uspehi Slovencev dvigajo tudi splošni ugled slovenskega imena v svetu, tudi tu v zamejstvu. Želeli bi le, da bi prišlo tudi v mednarodni javnosti ime Slovenije in Slovencev čimbolj do veljave.

Škofijsko zborovanje v Trstu

Danes, v četrtek, ob 19. uri se začne škofijsko zborovanje »Kristjani iz oči v oči« v Trstu in sicer s slovesnim somaševanjem v stolnici sv. Justa. Nato bo imel predavanje znani jezuitski pater in urednik Sorge iz Rima.

Jutri, v petek, na praznik Brezmadežne, bo potekalo zborovanje tako dopoldne kot popoldne v Pomorski postaji. Tam bo ob 12. uri tudi maša. V soboto, 9. t.m. bodo zasedale na raznih krajih posamezne komisije in to dopoldne in popoldne.

V nedeljo pa bo v Pomorski postaji zaključno skupno zasedanje, ki se bo začelo ob 15. uri. Ob 18. uri pa bo koncelebrirana sv. maša z zaključnim govorom škofa Bellomija. Izdan je bil program zborovanja tudi v slovenščini.

V zvezi z zborovanjem in zasedanjem komisij so bili objavljeni tudi razni zvezki doku-

mentacije, ki osvetljujejo razne aktualne probleme v tržaški Cerkvi, med njimi tudi take, ki posebno od blizu zadevajo slovenske vernike. Žal je prišla ta dokumentacija precej pozno iz tiskarn, tako da je v naglici ne bo mogoče v polni meri izkoristiti.

—o—

MIKLAVŽEVI VEČERI

V teh tako zelo mrzlih decembrskih dneh, ko zmrzuje razlita voda pred trgovinami v Trstu in je padla temperatura na Opčinah celo na deset stopinj pod ničlo pri burji, ki piha s sunki celo nad sto kilometrov na uro, so edina topla nota v življenju na Tržaškem Miklavževi večeri. Neglede na vse zgodovinske kompromise in burjo z mrazom sv. Miklavž še vedno raznaša ponoči svoja darila, da osreči otroke in nekoliko tudi velike. Razna slovenska društva in šole (ponekod tudi italijanske) pa prirejajo Miklavževe večere z obdarovanjem otrok. Hujše kot kak zgodovinski kompromis pa lahko prizadene tudi dobrega sv. Miklavža inflacija s povečanjem draginje, ki je zagrozila z novo ihto po Andreottijevem bojazljivem »ne« v Bruslju.

—o—

Novice

V Španiji je bil v sredo ljudski referendum o novi ustavi, s katero bo odpravljena ustava iz Francovega časa. Proti novi ustavi so samo skrajna desnica in levica ter baskovski separatisti. Z novo ustavo bo dokončno pokopano Francovo oždobje.

—o—

Ameriška vesoljska sonda Pioneer-Venus 3 je priletela čisto blizu Venere in začela oddajati prve podatke o njeni atmosferi. Kaže, da je ta precej nizko nad planetom.

A. L.

»V enem letu trije papeži«

Pri založbi »ID« Edizioni je pred kratkim izšla kakih 120 strani obsegajoča knjiga z naslovom »Un anno: tre papi« (V enem letu trije papeži), katere avtorja sta časnikarja Remo Bezmalinovich in Gianni Merlin. Prvi je dopisnik tiskovne agencije ANSA v Vatikanu, drugi pa je časnikar v uredništvu RAI v Trstu in je že napisal več del politične in socialne vsebine.

Knjigo je predstavil bivši glavni urednik vatičanskega glasila »Osservatore Romano« Raimondo Manzini, ki je med drugim ugotovil, kako je pravilno, razumljivo in koristno, da sta dva angažirana in inteligentna časnikarja kronološko opisala dogodke v letu 1978, ki pojde v zgodovino kot leto treh papežev.

Remo Bezmalinovich je v svojem prispevku opozoril na najvažnejše nastope pokojnega papeža Pavla VI. v zadnjem letu njegovega življenja in opisal njegovo nenadno smrt ter izvolitev beneškega kardinala Lucianija za novega papeža. Slednji je ostal na Petrovem prestolu le mesec dni, a si je s svojim vedrim značajem že osvojil srca vernikov. Prišla pa je nenadna smrt, ob kateri je

katoliški in nekatoliški svet osupnil. Končno je kardinalski zbor spet poskrbel za veliko presenečenje, saj se je po več kot 400 letih odločil za papeža, ki po narodnosti ni Italijan. Sestavek Rema Bezmalinovicha je med drugim dokumentarne vrednosti in ga označuje tekoč in vsem razumljiv slog.

Sestavek Giannija Merlina ni toliko kronološke narave, temveč opozarja predvsem na glavne značilnosti delovanja zadnjih treh papežev katoliške Cerkve, katerim je predvsem skupna skrb za nadaljevanje z izvajanjem določil zadnjega vatičanskega koncila. Merlin, ki se je pred leti osebno seznanil s sedanjim papežem Janezom Pavlom II., opozarja predvsem na njegovo osebnost, na njegovo edinstvene izkušnje, ki prav gotovo jamčijo, da bo katoliška Cerkev nadaljevala po poti, ki jo je bil začrtal zadnji koncil.

Vsekakor gre za knjigo, ki zasluži pozornost, saj se v njej kot v filmu kratko obnavljajo dogodki tega vsekakor zanimivega leta 1978.

OB POIMENOVANJU ŠOLE V ROJANU:**VELIK SLOVENSKI PRAZNIK**

V Rojanu je bil v nedeljo, 3. t.m., velik praznik. Tamkajšnje slovensko osnovno šolo so namreč uradno poimenovali po bazoviških junakih. Ime je vsekakor pomenljivo, saj zgovorno priča o boju slovenskega primorskega ljudstva za svobodo, za obstanek, o boju proti fašizmu, ki je bil slovensko ljudstvo na Primorskem zapisal smrti. Bazoviški junaki so bili med prvimi v Evropi, ki so v boju s fašisti darovali to, kar je vsakemu človeku najdražje, lastno življenje.

Bazoviški junaki Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič imajo od prejšnje nedelje v rojanski slovenski osnovni šoli spominsko ploščo, ki je delo akademskega kiparja Stojana Batiča iz Ljubljane. Zamisel pa je dal tržaški slovenski arhitekt Darij Jagodic. Ta plošča bo sedanje in bodoče slovenske mlade generacije stalno opozarjala na žrtve, odpovedi in trpljenje, ki so ga prestali nekdanji slovenski mladinci in mladinke, da bi mi postali svobodni.

Ob slovesnosti poimenovanja šole je bila bogata kulturna prireditev, na kateri so sodelovali rojanski učenci in rojanski cerkveni pevski zbor. Udeležencem sta spregovorila didaktični ravnatelj Velimir Pavletič ter predsedni-

**OPENSKI CERKVENI PEVSKI ZBOR
GOST V DRUŠTVU IZOBRAŽENCEV**

V okviru večera na temo »Slovenski ustvarjalci v pesmi in besedi«, ki ga je priredilo v ponedeljek zvečer Društvo slovenskih izobražencev v svoji dvorani v ulici Donizetti 3, v smislu priprav na zborovanje tržaške Cerkve, je nastopil cerkveni pevski zbor z Opčin in odlično zapel sedem pesmi. Bil je izredno mrzel večer, s temperaturo okrog ničle in z močno burjo, vendar se je kljub temu zbralo kar precej ljudi, da bi slišali lepo slovensko petje. Zbor jih je res razveselil. Ustvaril je nadvse prijetno razpoloženje, ki se je potem nadaljevalo v družabni obliki ob prigrizku in pijači. To je še poživilo veselje navzočih, zlasti raznih znanih kulturnih delavcev in literatov, do živahnih pogovorov in diskusij, zbor pa je zapel še nekaj pesmi in povzročil, da so navzoči popolnoma pozabili na mraz in burjo zunaj, pa tudi na vse druge tegobe našega življenja.

**Praznovanje zavetnice sv. Barbare
pri Koroščih**

V ponedeljek, 4. decembra, na god sv. Barbare, je bilo pri Koroščih v Miljskih hribih veliko slavje. V prijazni cerkvi, ki so jo ob tej priliki domačini praznično okraili, je daroval slovesno sveto mašo v slovenskem jeziku g. škof Lovrenc Bellomi. Cerkvico so verniki napolnili in ubrano pomagali pri petju domačemu cerkvenemu zboru. Pri darovanju so vaški otroci ponesli škofu domače pridelke: vino, sadje, kruh in drugo. Somaševalo je šest duhovnikov. Škof je nagovoril vernike v slovenskem jeziku in to tako tekoče, da smo se kar začudili, koliko se človek z dobro voljo v enem letu lahko nauči. Njegove prijazne in globoke besede so naredile na prisotne globok in neizbrisen vtis.

ca Društva staršev Vida Košuta-Jagodic. Ploščo je blagoslovil rojanski slovenski kaplan Stanko Zorko.

Ob tej priložnosti so priredili izredno zanimivo razstavo in tudi natisnili skoraj 100 strani obsegajočo brošuro z naslovom »Rojan skozi čas, po spominih, slikah in zgodovinskih virih«. Zbrano gradivo je vsekakor izredne vrednosti, saj nudi zanimiv prerez skozi zgodovino tega znanega, nekdanj slovenskega tržaškega predmestja. Naj še omenimo, da je pesnica Ljubka Šorli za to priložnost napisala pesem »Bazoviški junaki«, ki jo je uglasbil Zorko Harej.

**Slovenska skupnost v Trstu
o aktualnih problemih**

Izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji redni tedenski seji obravnaval tekoče politične zadeve in organizacijske priprave v zvezi z napovedanim občnim zborom, ki bo v soboto in nedeljo 16. in 17. decembra t.l., kot je določil strankin glavni svet na svoji zadnji seji. Občni zbor bo predvsem delovnega značaja — in to v pričakovanju deželnega kongresa spomladi 1979, na dnevnem redu katerega bo med drugim sprejetje preurejenega strankinega statuta in politično-socialnega programa.

Govor je bil tudi o prvih volitvah v evropski parlament, ki bodo po vsej verjetnosti 10. junija prihodnjega leta. Italija pripravlja zadevni volilni zakon, po katerem bi bilo državno ozemlje porazdeljeno na pet volilnih okrožij. Iz pristojnih virov se je zvedelo, da bo tudi narodnim manjšinam — med katerimi so izrecno omenjene francoska v Dolini Aoste, nemška v bociški pokrajini in slovenska v Furlaniji-Juljski krajini — omogočen nastop v povezavi z drugimi listami.

Izvršni odbor je nadalje izrazil zadovoljstvo, da so kmetovalci priredili protestno manifestacijo in s tem opozorili vse pristojne oblasti in politične dejavnike, naj že enkrat prenehajo z uničevanjem kmetijstva

Po končani maši so domačini povabili škofa in vse prisotne na zakusko v vaško gostilno. Ob bogato obloženi mizi (domačinke so spekle za priliko med drugim veliko sladkarij) so verniki zadržali prijaznega g. škofa v prisrčnem razgovoru ter se mu zahvalili za sprejeto povabilo.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB v Trstu
priredi
v soboto, 9. decembra, v društvenih prostorih
v ulici Donizetti 3

M I K L A V Ž E V A N J E

Začetek ob 19. uri. Sv. Miklavž sprejema eno uro pred začetkom med 18. in 19. uro.

**OBČNI ZBOR
Slovenske skupnosti v Trstu**

V smislu člena 17 statuta in člena 3 pravnika podpisano predstavništvo sklicuje redni občni zbor Slovenske skupnosti v Trstu za soboto, 16. decembra s prvim sklicanjem ob 16. uri, z drugim sklicanjem ob 16.30, na sedežu v ulici Machiavelli 22/II.

Spored občnega zbora je naslednji:

1. Poročilo izvršnega odbora o delovanju v zadnji mandatni dobi;
2. Razprava o poročilu in razrešnica;
3. Volitve novih vodstvenih organov: sveta in predsedstva občnega zbora;
4. Razno.

Opomba: Občni zbor se nadaljuje 17. decembra ob 9. uri.

V zvezi z obiskom enotne slovenske delegacije pri predsedniku senata Fanfaniju je izvršni odbor s posebnim zadovoljstvom vzel na znanje, da se je v senatni komisiji začelo poleg osnutka KPI tudi proučevanje zakonskega predloga v obliki peticije, ki ga je bila lani vložila Slovenska skupnost in ki se tiče globalne zaščite slovenske manjšine.

—6—

**DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV
Trst - Ulica Donizetti 3**

priredi

v ponedeljek, 11. decembra, ob 20.15
RAZGOVOR Z UREDNIKI IN AVTORJI
LETOŠNJE KNJIŽNE ZBRKE GORIŠKE
MOHORJEVE DRUŽBE

Razgovor bo v društvenih prostorih.

Vsi prisrčno vabljeni!

Stalno slovensko gledališče razpisuje delovno mesto **REFERENTA ZA TISK IN STIKE Z OBCINSTVOM.**

Pogoji za sprejem:

- poznavanje gledališča,
- obvladanje večine pisanja,
- komunikativnost,
- odslužen vojaški rok,
- poskusna doba šest mesecev.

Zaželeni so visokošolska izobrazba, odlično obvladanje italijanščine in smisel za dramaturgijo. Plača po pogodbi. Kandidate bo ocenila posebna komisija na pismenem in ustnem izpitu. Podrobnejša pojasnila in prijave do 31. decembra 1978 na tajništvo SSG, Ul. Petronio 4, tel. 734-265.

PREDAVANJE O ISTRSKIH FRESKAH

Slovenska narodna in študijska knjižnica v Trstu prireja niz predavanj o slovitih istrskih freskah. Na sporedu so tri predavanja dr. Ive Perčić in eno predavanje dr. Marjana Zadnikarja. Prvo predavanje je bilo na sporedu v sredo, prihodnje predavanje pa bo 20. septembra. V prvem predavanju je dr. Perčić orisala izvor in začetke, pa tudi odkrivanje istrskih fresk v cerkvah od Hraštovelj do Pulja.

Zahtevamo jasnost pokrajinske uprave

V četrtek 30. novembra se je sestel goriški pokrajinski svet, ki je razpravljal tudi o važnih vprašanjih za našo narodno skupnost: o zamenjavi ravnatelja na trgovski šoli in o rabi slovenskega jezika v pokrajinskem svetu.

Na začetku seje je komunistični svetovalec Poletto opozoril na vrsto gospodarskih in družbenih vprašanj, predvsem v zvezi s krizo, ki je zajela tekstilne tovarne na Goriškem. Poleg tega je bil tudi govor o stanju psihiatrične bolnice v Gorici, kar bo gotovo predmet še hujših razprav v pokrajinskem svetu, saj si na tem področju stojita nasproti dve skoraj nezdružljivi stališči. Nekateri že govorijo, da bo psihiatrična oskrba vzrok za morebitno krizo v tem upravnem telesu, ker je stališče krščanske demokracije popolnoma nasprotno stališču levice. V kratkem se bo ponovno sestel pokrajinski svet prav za obravnavo tega vprašanja in bomo lahko videli, kakšen bo razplet.

Kar se tiče interpelacije, ki jo je vložila Marija Ferletič (SSk) v zvezi z odslovitvijo prof. Sirka, bivšega ravnatelja trgovske šole »Ivan Cankar« v Gorici, lahko rečemo samo to, da se je predsednik pokrajine prof. Pagura enostavno izmazal tako, da je Ferletičevi odgovoril, da so ti ukrepi zunaj njegove pristojnosti in da gre za strogo osebne zadeve.

DRUGA SEKCIJA OTROŠKEGA VRTCA V ŠTANDREŽU

Končno je bilo rešeno vprašanje druge sekcije otroškega vrtca v Štandrežu. Po prizadevanjih rajonske konzulte in vse slovenske javnosti bo v kratkem občinska uprava poskrbela za toliko pričakovano odprtje druge sekcije. Pot je bila sicer dolga, saj se je že lansko leto čutila potreba po novih prostorih, vendar so prišle vmes določene ovire in vsa zadeva se je zavlekla. Znano je tudi uradno sporočilo, ki ga je posl. Marocco (KD) poslal goriškemu županu in v katerem mu sporoča, da je ministrstvo dalo ustrezno dovoljenje; sedaj je naloga občinske uprave, da ureči vse ostalo.

Prepričani smo, da je odprtje te sekcije v Štandrežu zelo pomembno, saj bo na ta način zagotovljen skupini naših otrok obisk slovenskega vrtca, kar je za našo narodno skupnost življenjskega pomena.

Obnovitev proizvodnje v sovodenjski tovarni

Goriško delavstvo je spremljalo z veliko pozornostjo dogodke v tovarni Manifattura Goriziana, ki so se pozitivno zaključili. Pretekli petek zjutraj ob 4. uri je prišlo do sporazuma med lastnikom, sindikati, goriškim županom in industrijsko zvezo. Delavci so lahko že v soboto ob 6. uri začeli ponovno delati v sovodenjski tekstilnici in na zborovanju odobrili pogodbo.

Najprej lastnik tovarne zagotavlja, da se bo dejavnost nadaljevala in da v prihodnjem letu ne bo prišlo do znižanja zaposlitvene ravni. Poleg tega pa se strani obvezujeta, da

Pri tem mu je dal roko še načelnik svetovalske skupine KD Giuseppe Agati, ki je predlagal, naj Ferletičeva umakne vprašanje. Tudi komunisti so zahtevali, da se o tem razpravlja, a bil je sprejet Agatijev predlog, ki so ga podprli KD, PSDI, PRI in MSI, proti pa so glasovali SSK, KPI in PSI. Zadeva o tem vprašanju je na politični ravni rešena, za kar je prispeval svoj glas tudi fašistični svetovalec. Slovenska javnost pa še vedno čaka odgovor, ki bi pa moral priti iz nekega drugega urada ... Goriški Slovenci smo še vedno dokaj potrpežljivi. Mogoče bomo dočakali ...

Drugo vprašanje, ki je za slovensko narodno skupnost posebej važno in ki ga bodo morali pristojni organi rešiti, je raba slovenščine v izvoljenih upravnih telesih. Gre za pravico, ki nam po ustavi pripada. Osutek dnevnega reda o tem vprašanju je predložila Marija Ferletič že v začetku mandatne dobe, tudi socialisti (Cej) in komunisti (Bratina) so storili isto. Toda razprave o tem za nas važnem problemu ni bilo, ker je predvideni čas za interpelacijo že potekel. Vendar je treba povedati zelo jasno, da v sedanji večini na po-

krajini ni politične volje, da bi se o tem razpravljalo. Ko je Ferletičeva govorila v slovenščini, so nekateri svetovalci šli iz dvorane, že omenjeni Agati pa se je celo pobahal, »da on samega sebe razume, ko govori...«. Vtis imamo, da se bodo demokristjani zopet poigrali s to našo zelo pomembno zahtevo. Pri tem pa moramo ponoviti, kar smo že večkrat izrazili: za nas ni odgovorno, da sta tudi KPI in PSI pristali na ta pokrajinski program, ki je do Slovencev nenaklonjen.

Govori se tudi, da bi pokrajinska uprava ustanovila konzulto za slovenska vprašanja v pokrajinskem merilu. To bi bila pozitivna pobuda, vsekakor pa bi morala ta konzulta imeti neko večjo politično vlogo in ne samo posvetovalno. To so za nas Slovence važna vprašanja. Upajmo, da bodo vse stranke, ki podpirajo pokrajinski odbor, dokazale, več poslušanja za našo problematiko. Do danes bi lahko ugotovili, da kakih posebnih znakov nismo še opazili in da je le Slovenska skupnost s svojo predstavnicco sprožila v pokrajinskem svetu debato o slovenskih vprašanjih. Če ne bomo v prihodnosti pričali tudi konkretnim dejanjem novih pokrajinskih upraviteljev, bodo vse lepe besede o demokraciji in tako dalje samo pesek v oči.

A. V.

Rajonski svet v Pevmi razpravljaj o javnih delih

V četrtek, 30. novembra 1978, se je sestel rajonski svet za Pevmo-Oslavje-Štmaver za obravnavo vprašanj, ki se tičejo javnih del.

Seji je prisostvoval tudi goriški odbornik za javna dela prof. Lanfranco Zucalli.

Rajonski svet je soglasno izdelal predloge in postavil zahteve za izvedbo sledečih del: okrepitev električnega omrežja; gradnja plčnika na zahodni strani od križišča pri pevmskem mostu do otroškega vrtca; ureditev in asfaltiranje cest Vallone delle acque (z Oslavja do Grojne) in Lenzuolo bianco; razširitev ceste v kraju Vinci; postavitev prometnega znaka z obvezo pozornosti ob izhodu osnovne šole v Pevmi; postavitev 2 cestnih tabel z oznako »stop« na križišču dveh cest, ki od krajev Villa Vasi in Case Noris peljeta do glavne ceste za Podsabotin; bolj skrbno čiščenje kanalizacije meteornih vod; načrtovanje omejitvenega pasu na cesti od trga do osnovne šole v Pevmi za udobnost in varnost učen-

cev; sprememba avtobusnih urnikov na progi Korzo Verdi - Ossario.

Na začetku seje je odbornik prof. Zucalli poročal o obnovitvi osnovne šole v Pevmi, o izgradnji športnega središča za mladino in o ureditvi kanalizacije na cesti za Štmaver; omenjeni odbornik je dal zagotovilo, da se pripravljajo ustrezni sklepi za kritje stroškov omenjenih del.

—o—

ŠTEVERJANSKI VESTNIK (št. 8)

Pred dnevi je izšla 8. številka letošnjega »števerjanskega vestnika«. To pot je glasilo izredno bogato, saj je objavljenih veliko število zapiskov oz. obvestil. Ti članki so zelo raznovrstni; prinašajo novice z različnih področij vaškega življenja. Tako beremo članke o župnijskih, kulturnih in političnih dogodkih, pa še razna obvestila, ki so pomembna za domače prebivalstvo. Vsi zapisi pričajo o zelo živahnem delovanju v števerjanski občini in niso samo statističnega značaja, saj vsebujejo pogosto tudi primerne komentarje.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V SODELOVANJU

s SLOVENSKO PROSVETNO ZVEZO IN ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Sezona 1978-79

ERIK VOS

PLEŠOČI OSLIČEK
mladinska igra

Prevod: Lelja Reharjeva; scena: Dem. trij Cej; kostumi: Marija Vidau; glasba: Aleksander Vodopivec; koreografija: Janez Mejak; režija: Mario Uršič.

V sredo, 13. decembra ob 9.30 uri v gledališču »G. Verdi« v GORICI.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Letošnje knjige goriške Mohorjeve družbe

Duhovniki v slovenskih cerkvah na Tržaškem in Goriškem so že oznanili, naj si pridejo naročniki v župnišča ali v zakristije po letošnji knjižni dar goriške Mohorjeve družbe. To je vsako leto veselo oznanilo za ljubitelje mohorjevih knjig.

Kaj obsega letošnji knjižni dar?

Predvsem ševeda Koledar za leto 1979 s sinjo naslovno platnico, katero krasi motiv Edija žerjale, ki je knjigo opremil. V koledarskem delu so objavljene ob mesecih črno-bele reprodukcije ruških, makedonskih in drugih ikon iz pravoslavne sveta. Teksti pa se začinjajo s člankom Ljuzeta Škerla o papežu Janezu Pavlu I., s člankom istega avtorja o novem tržaškem škofu monsignoru Lovrencu Bellomiju in z Ožingerjevim člankom o 750-letnici lavantinske škofije. Menimo, da je pravilno, da si ohrani škofija v Mariboru tudi ime lavantinska, da tako poudari svojo dolgo tradicijo; nekateri so jo začeli imenovati samo mariborska, toda svoj sedež ima v Mariboru komaj dobro stoletje. Najboljši izraz bi bil pač lavantinsko-mariborska, nikakor pa ne samo mariborska. Članek o umrlem mariborskem škofu dr. Držečniku je prispeval Stanko Janežič. Izmed ostale vsebine naj omenimo Kunčičev članek o 130-letni ustanovitve svetokriške župnije, članek Marina Qualizza o dejavnosti duhovnikov v Slovenski Benedikciji, ponatisnjen govor Dragota Štoka »Slava padlim«, »Razmišljanje tržaškega skavta« Tomaža Simčiča, članek o prazniku dijaške mladine v Gorici (K.H.), odličan članek Ivota Jevnikarja »Skupnost s svojo zavestjo«, Humarjev članek o

monsignoru Rudolfu Klincu ob njegovi smrti, članek Toneta Požarja o Virgilu Ščeku, članka Martina Jevnikarja »Josip Murn — ob stoletnici rojstva« in »Pomembni Slovenci in Slovenke«, članek Franca Jeza »Prvi prodor krščanstva med Slovence«, poročili o prosvetni dejavnosti na Tržaškem in Goriškem, »Pogled skozi čas« (Saša Martelano), Edija žerjale članek o kmetijstvu v tržaški pokrajini, Mirkota Špacapana reportažo »Po petnajstih letih spet na obisku v Argentini« in »Spomine na težka leta« Miroslava Zorna; Emidij Susič piše o »Inštitutu za mednarodno sociologijo«, Zorko Harej o Antonu Hajdrihu ob stoletnici smrti, Ljuzeta Škerl pa opozarja na nekatera vprašanja, ki jih je jasneje osvetlil drugi vatičanski koncil. S tem pa se nismo izerpali bogate vsebine koledarja, kar zadeva članke. Izvirno pripovedno prozo sta prispevala Vinko Beličič in Tončka Curk, pesmi pa Albert Miklavc, Mirko Mazora in Ljubka Šorli. Nadaljuje in končuje se obširna bibliografija izdaj Goriške Mohorjeve družbe, ki jo je skrbno sestavil Marijan Breclj.

Poleg Koledarja je izdala goriška Mohorjeva družba letos še precej obširno pripovedno reportažo Zore Piščanec »Pastirica Urška« (Ob 440-letnici prikazanja Matere božje na Sveti gori), knjigo Rudolfa Klinca »Primorska duhovščina pod fašizmom«, ki bo gotovo vzbudila veliko zanimanje v široki javnosti, in 5. snopič »Primorskega Slovenskega biografskega leksikona«, z življenjskimi podatki od Fogarja do Grabrijana. Zdi se nam pa, da bi bilo boljše nekoliko pospešiti ob-

javljanje leksikona s skrčenjem podatkov za manj pomembne osebnosti na najnujnejše, drugače se bo izdajanje leksikona predolgo vleklo in lahko nastane nevarnost, da bo ostal nedokončan. V tem tempu izhajanja bo namreč potrebnih še kakih dvajset let, da bo prišel do konca. Jasno je, da bodo v tem času nekateri sodelavci omagali. Vprašanje pa je, če bo mogoče dobiti enakovredne druge. Vsekakor pa je izdajanje tega leksikona izredno zaslužno in pomembno delo, ki dela čast Mohorjevi družbi in tudi sodelavcem, ki iščejo in zbira podatke. Ta biografski leksikon pa je tudi izredno zanimivo in poučno branje. Težko ga je dati iz rok, če ga enkrat odpremo in začnemo brati. Knjige je dobiti, kot že rečeno, v župniščih ali v zakristijah.

Škoda, da goriška Mohorjeva letos ni izdala nobene prave pripovedne knjige, romana ali daljše povesti. Na žalost se tudi tu kaže pojav usihanja (nadaljevanje s 6. strani)

—o—

Pismo Borisa Pahorja

Spoštovani gospod urednik,

V Vašem cenjenem listu ste 23. novembra objavili poročilo o predavanju, ki ga je v Društvu slovenskih izobražencev imel časnikar Franc Jeza ob štiridesetletnici začetka izhajanja revije *Dejanje*. Avtor poročila omenja, da sem tudi jaz posegel v debato; vendar iz naslednjih stavkov ni razvidno, ali gre za moje pripombe na predavateljevo ugotovitve ali pa za terno, o kateri je tekla razprava. Zato mi dovolite, prosim, da v zgoščeni obliki povzamem vsebino svojih pripomb.

Predvsem sem dopolnil predavateljevo oceno, češ da sta se Kocbek in njegov krog morala spoprijemati z ideološko konservativno družbo. Poudaril sem, da cerkvena hierarhija na Slovenskem ni bila samo konservativna, marveč da je gledala s simpatijo na dogajanje v Italiji, kjer so bili takrat cerkveni krogi lepo uglašeni na režimsko struno. Izjema je bila slovenska duhovščina na Primorskem in hrvaška v Istri. Kocbek je v svojem »Premišljevanju o Španiji« podčrtal odgovornost tudi katoliških krogov pri socialnem trenju v Španiji, trenju, ki ga je Francov poseg spremenil v državljansko vojsko. V tem gledanju, ki se ni strinjalo z gledanjem večine duhovništva in SLS, je poglobil razlog, da je prišlo do ločitve Kocbeka in njegovih od »Doma in sveta« ter do spora z institucijami, ki jih je vodila hierarhija ali od nje odvisna SLS.

K predavateljevi ugotovitvi, da so *Dejanjarji* in krščanski socialisti v osvobodilnem gibanju doživeli fiasko, ker niso bili organizirani v stranko, sem pripomnil, da so po sili razmer res pogoreli, da pa bi vendar ne uporabil izraza fiasko za usodo gibanja, ki se je na Slovenskem pcastavilo na raven drugih evropskih demokratičnih gibanj. Kocbekova diagnoza slovenskega narodnega stanja je bila na krščanski strani prvo trezno in globoko spraševanje vesti po letu osemnajstem. Njegova zasluga in zasluga drugih kvalitetnih sodelavcev *Dejanja* je, da je večji del slovenske kulturniške elite ujel korak s tisto Evropo, ki je izšla zmagovalka po drugi svetovni ujni! Da pa si je Kocbek predstavljal sodelovanje s takim socializmom, kakršen se s težavo komaj zdaj uveljavlja v evropskih deželah, tega mu ne moremo šteti v zlo. Zavoljo tega ni utopist, pač pa videc, ki je lahko izločen iz kontingenta političnega eksperimentiranja, ki pa bo v zgodovinski perspektivi prej ali slej nedvomno prišel na svoj račun.

Na koncu sem še opozoril na podatek, da je že leta 1938 *Dejanje* prvo pozivalo Slovence na združitev za skupno reševanje slovenskega narodnega življenja.

Hvala za gostoljubnost.

Boris Pahor

Knjižica »Rojan skozi čas«

Za slovesnost poimenovanja osnovne šole v Rojanu po štirih bazoviških junakih Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču, ki je bila preteklo nedeljo, je izdal pripravljajalni odbor knjižico z naslovom »Rojan skozi čas« na 94 straneh, tako da predstavlja čedno publikacijo, ki nima samo priložnostnega značaja, ampak je že kar mala monografija o Rojanu. Uredili sta jo Ana Volpi-Buzečan in Vida Košuta-Jagodica, pri zbiranju gradiva pa so sodelovali še številni drugi, ki se morda niti sami ne zavedajo, kako koristno in zaslužno delo so s tem opravili. Posebna odlika knjižice so številne fotografije kot dokumenti o dogajanju v petletnosti, med njimi podobe nekdanjega Rojana

Podnaslov knjižice pravi, da je bila napisana »po spominih, slikah in zgodovinskih virih«. Že to kaže na pestrost vsebine. Škoda le, da knjižica nima kazala, tako da mora bravec s prelistavanjem najti tisto, kar išče.

Na uvodnem mestu je objavljeno besedilo, ki je bilo vklesano v marmornato ploščo v veži rojanske osnovne šole. Zložil ga je Miroslav Kožuta v pesniškem slogu, vendar je ponekod mizešno in jezikovno nekoliko nejasen. Tako npr. pravi, da »so se nasilju z nasiljem uprli štirje junaki, ki so verjeli v svobodo in pravičnejši svet«. Ob tem se nam poraja pomislek: kajti štirje bazoviški junaki niso postavljali *nasilja proti nasilju*, ker v čem bi bili potem boljši od tistih, ki so vršili nasilje nad slovenskim primorskim ljudstvom in nad hrvaškimi Istrani, pa tudi nad italijani k'mi demokrati antifašisti? Ne, nasilju so se upirali s

silo, kar je nekaj drugega: to je bila sila samobrambe, sila odporništva, ne pa nasilje. Njihova sila je imela prav namen odpraviti in končno onemogočiti nasilje. Podoben pomislek se nam rodi ob Košutovih besedah: »Tebe njihova žrtev zaenčuje, da živiš prost in ponosno...«; moral bi pristaviti: »in odgovorno«, kajti marsikdo živi danes prost in ponosno, ne da bi sploh pomislil, da so morali mnogi žrtvovati bodisi življenje bodisi prostost in iti v ječo ali konfinacijo, da lahko nove generacije živijo prosto »in ponosno«. Toda morale bi se čutiti tudi odgovorne, da bodo branie in varovale težko priborjeno demokratično svobodo in tiste narodne pravice, ki jih danes uživamo.

Zelo zanimiv je članek »Nekaj o zgodovini Rojana«, ki ga je napisala Ana Volpi-Buzečan in ga ilustrirajo številne fotografije. V njem pojasnjuje tudi iz česa izhaja ime Rojan — iz slovenske besede roja — vodni jarek. Iko Piščanec objavlja kratek članek »Spomini na Piščance«, ki je bolj anekdotnega značaja. Ana Volpi-Buzečan je prispevala tudi članek »Razvoj šolstva od ustanovitve do fašistične ukinitve«, ki predstavlja lep doprinos k zgodovini slovenskega šolstva na Tržaškem. Dodane so mu fotografije raznih nekdanjih razredov, seznam učiteljev in statistike. O zgodovini rojanske župnije piše Stanko Zorko. Isti piše o društvenem življenju, Mario Kozman o poglednem društvu, drugi sodelavci pa so prispevali članke o drugih društvih, športni dejavnosti, največjem šolstvu, prosvetnem delovanju in medvojnem dogajanju.

Saša Rudolf

Druga stran »Mundiala«

□ 11 □

Marsikomu pri nas, še toliko bolj pa po svetu, se bo zdelo, da je kljuvanje v živo rano polpreteklih dogodkov s strani pisca, ki se je le bežno zazrl v stvarnost argentinskih Slovencev, neumestno, nerealno, morda pa celo vtikanje v zadeve in razloge skupine ljudi, ki na lastni koži občutijo posledice revolucije in njenih neizbežnih napak. Morda bi lahko takšno pisanje celo vzbudilo sum, da gre za ne povsem odkrito vsiljevanje cenjenih nasvetov s strani človeka, ki pride v daljno deželo, na hitro spozna razmere in vsiljuje rešitev vseh vprašanj z enim samim posegom. Vendar temu ni tako, čeprav bi se morda zdel videz drugačen.

Kljuvanje v živo rano se mi zdi nujno in celo potrebno, da že dobrih 30 let odprto meso ne popade neozdravljivi prisad zapiranja vaze, zapiranja v povsem enusmerjeno skupino, kjer ni pluralizma idej, kjer je vse jasno, kjer je krivda za vse zgolj na eni strani. Črno-beli prikazi so mi vedno odvrtni, ker predstavljajo stagnacijo, pravi samomor pri kulturnem, sociološkem in idejnem razvoju.

Ce je v slovenskih krožkih in klubih po Buenos Airesu in njegovi okolici govora o najrazličnejših argumentih, večkrat visoko specializiranih, da se čudimo, kako števil-

no skromna in od matice povsem odrezana skupina slovenskih izseljencev zmore vse to, je istočasno nujno in potrebno, da bi v ospredje predavanj in debatnih večerov postavili razmišljanja o demokraciji, pluralizmu in zakaj ne tudi o strankarskem življenju, realnosti v Argentini in podobno. V tem bo verjetno razlog, da argentinski Slovenci, čeprav so v primerjavi z avstralskimi in severnoameriškimi številčno močnejši in intelektualno na mnogo višji ravni, nimajo vidnih predstavnikov ne v političnem in sindikalnem, ne strankarskem življenju v Argentini. Poudarili smo že, da Argentina od sanmartinove neodvisnosti dalje skoraj nikdar ni imela priložnosti — razen redkih prebliskov — govoriti in razpravljati, še bolj pa živeti in razvijati se v demokraciji. Zato tudi ni čuda, če je za naše izseljence ta konkretni pojem le še besedna teorija. Demokracije v pravem pomenu besede niso poznali ne v stari, še manj pa v novi domovini, življenje v strankah — kako daleč smo še od raznih avstralskih Lajovcev! — pa jim pomeni nekaj nezdravega, saj je za vsakega Argentinca ne glede na narodnostni izvor stranka sinonim korupcije.

Prav zato bi bila naloga tistih, ki imajo možnost — in teh ni malo —, da po-

tujejo po svetu, kjer se soočajo s stvarnostjo demokratičnega razvoja, da te svoje izkušnje posredujejo rojakom v Argentini, da tudi s konkretnimi primeri nakažejo pridobitve za miselni razvoj, ki jih lahko da edinole idejni pluralizem, kresanje nasprotujočih si ideologij, izkušenj in mnenj. S tem pa bi znali slovenski klubi in društva po argentinski ozemeljski razsežnosti bistveno prispevati ne samo k rasti slovenske samozavesti, pač pa tudi k rasti, čeprav postopni in posuti z nešteti ovirami, argentinskega socialno-političnega življenja.

Togost v podpiranju konservativnih struj vojaškega režima, prepričanost, da lahko le trda roka odpravi nasilje, hoteno zapiranje oči pred totalitarnimi nastopi V. delove tajne policije, zanikanje očitnih podatkov svetovnih organizacij, kot je Amnesty International, vodi le k tihi podpori prevratniških sil, ki z isto idejno togostjo menijo, da jo edina rešitev le v krvavi revoluciji. Kazalo bi, kot da se nihče ne zaveda dvoumnosti takšnega pavšalnega obsojanja, skoraj opičjega ponavljanja argumentov, ki jih nakazuje vojaška hunta proti Amnesty International. Toda ti argumenti so do pičice podobni onim, s katerim se branijo vzhodnoevropske komunistične države, torej režimi, s katerimi neče imeti argentinski narod skoraj v celoti nobenega poravka, ker so totalitarni.

Nakazane argumente je moč tudi zavrniti s protargumenti, toda v Argentini je o njih nujno vsaj razpravljati.

S TRŽAŠKEGA

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

MIROSLAV KRLEŽA

N E D A

ob 85 letnici avtorjevega rojstva

v nedeljo, 10. decembra ob 16. uri NEDELJSKI ABONMA, v gledališču »F. Prešeren« v BOLJUNCU

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

CARLO GOLDONI

NERGAČ

komedija v treh dejanjih (dveh delih)

V soboto, 9. decembra, ob 19.30

—o—

V četrtek, 14. decembra ob 16. uri za abonma red H in ob 20.30 za abonma red D gostuje Drama-SNG iz Ljubljane s predstavo Arbutova »Staromodna komedija« v Kulturnem domu v Trstu.

—o—

Iz Goriške

Gostovanje DRAME

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA
IZ LJUBLJANE

ALEKSEJ ARBUZOV

STAROMODNA KOMEDIJA

Igra v dveh delih

Prevedel: Josip Vidmar; scena: Niko Matul; kostumi: Marija Kobiljeva; lučna oprema: Chris Johnson; glasba: Darijan Božič; študij plesa: Adolf Jenko; lektor: Mirko Mahnič; režija: Miran Herzog

V sredo, 13. decembra ob 20.30 v gledališču »G. Verdi« v GORICI (goriški abonma).

Pred občnim zborom ZSŠDI

■ nadaljevanje s 1. strani

Znano je, da največji uspeh prinaša s seboj poleg dobrih tudi slabe pojave. In temu se niti naš šport ne more odtegniti. Predvsem je tu problem kakovosti. V nekaterih panogah smo z dolgoletnim delom dosegli celo že najvišjo raven v vsedravnem merilu. In vendar stojimo pred novim problemom, ki predstavlja za naša društva pravo uganke. Tu mislim na ekonomski problem, s katerim se mora prej ali slej soočiti vsako naše društvo. Hkrati ko smo navdušeni in ponosni nad odličnimi rezultati, ki jih dosegajo naši športniki, lahko že tudi beremo o slepi ulici, v katero je zašlo društvo, ki svojega vrhunjskega športnika ne more vzdrževati. Če hoče danes atlet doseči zadovoljive rezultate, potem je jasno, da mora tudi veliko trenirati. In v resnici so naši športniki pripravljani žrtvovati tem ciljem veliko prostega časa. Tu pa se znajdemo pred novim, težkim problemom: naša društva nimajo na razpolago telovadnic, trenirati pri sosedu pa danes veliko stane. Seveda se z množičnostjo, z množičnim vključevanjem naših ljudi v športno aktivnost vsi strinjamo, ker je tudi jasno, da se iz te množičnosti razvije tudi kakovost. Po primer lahko sežemo na naša nogometna igrišča, ko naše enajsterice res da dosegajo v raznih nogometnih prvenstvih dobre rezultate, vendar pa na ljubo kakovosti, ki večkrat navadnega navijača preslepi, segajo brez kake predhodne analize in izbire tudi po nogometnih, ki ne sodijo v okvir slovenskega društva. Tu mislim predvsem na problem nogometnih moštev, ki uvrščajo v svojo sredo celo serijo raznih napol »asov« z upanjem, da bodo tako lahko dosegali visoke cilje. Samo po sebi je pri tem tudi razumljivo, da ti razni tržaški »Riveri« in »Betteghi« ne govorijo slovensko, s tem pa postane vse moštvo »drugojezično«.

Povsem jasno je torej, da je tu vprašanje kakovosti za vsako ceno povsem neumestno. Seveda pa pri vsem tem tudi ne moremo mimo zgrešenega miselnega procesa naših ljudi, ki so popolnoma podvrženi kampanji italijanskega časopisja, ki nogometša prekomerno povečuje kot polboga. Še vedno je pred nami nerešeno vprašanje združevanja naših najboljših sil na skupni imenovalec, da bi v imenu le-tega dosegli največ, kar je mogoče. Bilo je že nekaj takih poskusov, vendar so tudi o tej stvari mnenja močno deljena, pripravljena na dolgoletno polemiko.

Omenil sem samo nekatere probleme, s katerimi se iz dneva v dan sooča naš zamejski šport. Pred nami je, kot rečeno, novi občni zbor ZSŠDI. Za isto mizo se bodo vsedli odborniki, predstavniki vseh naših društev. Mislim, da je ravno tokrat edinstvena prilika, da prisotni postavijo stvarem piko na i, da rešijo v zdravi medsebojni konfrontaciji mnenj vsa odprta vprašanja, ki se že predolgo vlečejo, in da končno predstavijo našim društvom program, ki naj pelje v še večji razmah in še k večjim dosežkom na tem torišču naše aktivnosti.

—o—

Letošnje mohorjevke...

(Dalje na 7. strani)

nja slovenskega pripovedništva, posebno kar zadeva daljše tekste. Mogoče bi bilo treba na kak način, npr. z razpisom nagrad (a kdo jih bo dal na razpolago? Morda kak mecen med gospodarstveniki?) spodbuditi pisanje romanov in povesti. Vzroček te pripovedne suše pa bi bil vreden razprave na kakem ponedeljkovem večeru v Društvu slovenskih izobražencev.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 29 OOOOO

V tržišču so ga vprašali, ali je prišel, da bi ostal tu? Ne, tega ni mislil, prišel je po vrečo. Vendar je ostal v nedeljo in ponedeljek. Knoff je prišel in rekel: »Tak si spet tu?« »Spet«, je odgovoril Edevart. To je bilo vse, kar sta govorila. Knoff je odšel, velik in vzvišen.

Sodar je pripovedoval Edevartu, da je bil Haakon Doppen v tržišču in nakupoval, da ni bil dosti izpremenjen. Prosili so ga, naj zaigra na harmoniko, on pa da se je branil in odgovoril, da je to opustil. Ko pa so mu dali piti in je zvrnil nekaj skodelic kave z žganjem, je zaigral v hišterni za ples. To je bilo slabo zanj, podžigali so ga, češ: »Nisi še pozabil svoje umetnosti!« Ostal je čez noč — Edevart je vprašal, ali je bila z njim žena Loviza Magreta? — Ne, toda za božič da prideta oba nakupovat.

Torek je minil. Edevart je naposled pisal pismo in poslal denarja domov. To ga je olajšalo in oveselilo, in v svoji srečni volji je obljubil, da pride sam domov in jim prinese vsem različnih reči.

Knoff je prišel zopet k njemu, rekel je: »Ali se kar tako potepaš, nočeš prijeti za delo?«

»Saj se tako ne mudi,« je odgovoril Edevart.

Knoff je osupnil: »Mar hočeš biti tak gospod?«

»O, ne, to ravno ne, ampak —«

»Da,« je rekel Knoff na kratko, »kdor ne dela, naj tudi ne jé.«

Edevart je vzbočil obrvi: »Ne jem pri vas.«

»Tako? Kje pa ješ?«

»Stanujem pri sodarju in plačujem zase.«

Knoff je precej časa molčal, nato je hotel zopet popraviti in je rekel: »Da, da, saj nisem tako mislil. Kje si bil ves ta čas? Tako, v Trondhjemu in na levangerskem semnju. Ne, to ni bilo nikakor tako mišljeno, kakor prej, lahko stanuješ tukaj pri nas. Ino če se daš najeti na jahto za Lofote, imam prostora zate in te plačam kakor druge. Kaj sem hotel reči: ali si se izkrcal na postajališču? Ali tam ljudje še žive, ali bodo kmalu pomrli?«

»Prav nič ne vem.«

»Da, če bi bil tam vprašal za delo, ga ne bi bil dobil.«

»Nisem ga iskal. Prišel sem po svojo vrečo.«

Knoff je nekaj zase zamrmral, še vedno ga je motila ta ena smešna misel: »Zakaj se to staro, gnilo postajališče ne prekucne v morje!«

Zdaj je prišel tisti trenutek, Edevart je tega že čakal, skušnja ga je naučila izkoristiti ugodno priliko. Rekel je: »Zakaj prav za prav ni postajališče pri vas?«

Knoff zmaje z glavo in odgovori skoraj jokavo: »Ne dobim ga!«

»To je čudno, potlej ste sami krivi.«

»Kaj praviš? Ali veš, kaj brbraš?«

»Vem, kaj bi morali storiti.«

Knoff se fantu hladno nasmeje: »Kakor da nisem že vsega storil!«

»Zgraditi bi morali nabrežje,« je rekel Edevart.

Tedaj je pretekla minuta v popolnem molčanju. Knoff je hotel baš seči v žep, pa mu je roka obstala v zraku, bil je kakor teško zadet. »To bi moral?« je rekel.

»Potem bi prihajale ladje k vam.«

»Nabrežje?« je rekel Knoff. »Ali res misliš? Nabrežje, zidano luko, kako?«

Edevart je bil zdaj nad njim in tega ni skrival: »Moram reči, da se mi čudno zdi, kako niste že mislili na to.«

»Mislil in mislil — sicer pa, kakšno jamstvo imam za to — namreč —«

Edevart je razlagal: »Ovinek za ladje ni besede vreden, zaliv je dovolj globok za vse ladje, luka brez ledu. To je kraj z velikim prometom, dober in velik okraj, staro postajališče je na zemeljskem jeziku in ljudem od rok. Sezidajte tukaj nabrežje in Edevart bi hotel videti ladje, ki ne bi rajši pristajale tu in bile kakor doma, nikar da se ustavljajo zunaj in morajo o vsakem vremenu izkrcavati s čolni.«

»Pojdi z menoj doli,« je rekel Knoff, »rad bi ti pokazal —«

Šla sta doli k morju in se razgledovala, nabrežje se mora prizidati skrajnemu nasipu, tam je dovolj globoko, tovarne ladje z moko in soljo so tam že od nekdaj pristajale.

Zdaj je zrasel zopet Knoff, pokazal je okrog in rekel: »Od nekdaj sem mislil, da bi moralo biti nabrežje tu, ako bi ga kedaj zidal.«

To je Edevart nekako preslišal in je bil dovolj pameten, da na to ni odgovoril. Imel je zadoščanje, da je bil Knoff domov grede zelo prijazen in ga je gledal s čisto drugimi očmi; zdaj se je hotel Edevart izkazati in je zasukal pogovor na konstrukcijo in gradivo, opozoril je na nekatere skupne in nekatere posebne poteze v raznih zidavah nabrežij, rekel, da je nabrežje in nabrežje dvoje, da se more zidati s kamenjem in da se more zidati z lesom —

»Kamen!« je rekel Knoff, »kamen je najčvrstejši!«

»Pa tudi najdražji.«

Knoff je zamahnil z roko: »Kakor rečeno, kamen je najčvrstejši! Le poslušaj, če hočeš res na jahto, boš dobival od danes običajno mornarsko plačo. In od sodarja se moraš izseliti, moji ljudje morajo stanovati pri meni. Božič bo zdaj zdaj, in takoj po božiču in novem letu moraš odjadrati. Ali naj tako velja?«

»Naj velja,« je rekel Edevart.

Da, posrečilo se mu je, kar si je bil izmislil: zdaj je imel stalno službo. Kaj je hotel tukaj? Nič, tukaj biti, tukaj delati, spomini so bili zopet mogočni.

Porabljali so ga za različno delo, kakor se je baš namerilo, pa tudi niso tako natančno gledali, kadar ni nič delal. Ko se je začela božična kupčija, so ga odredili za pomočnika v veliki štacuni, pisati ni znal dobro, pač pa je bil vrag v računanju na pamet, prav tisto je bil, česar je bilo treba. Razen tega je znal z ljudmi, bil je čedno oblečen in ni nosil samo prepro-

stega zlatega prstana, temveč kačasti prstan na tri obroče, torej je bil mož na svojem mestu. Zdaj je dobival hrano kakor drugi štacunski pomočniki skupaj s šefom samim in njegovo družino v obednici.

To je bil silen napredek in ga je močno prevzel.

Potem je prišla neki dan Loviza Magreta, imela je moža s seboj. Prišla sta peš vso dolgo pot v slabem vremenu. Loviza Magreta je bila čez meča in po krilih navzgor polna snega.

Tako nenavadno jo je bilo videti v toliko oblekah, njena podoba mu je bila tuja, brez otroškosti in sladkosti. Edevart je strmel vanjo in se ji poklonil kakor drugim kupcem, preden jo je spoznal. Tudi moža je gledal, bil mu je tuj, tudi on, ni bil dosti podoben sliki v doppenski sobi, pa vendar je bil še čeden videti, tisto že, in imel je kodraste lase.

»Tukaj te spet vidim« je rekla Loviza Magreta. Govorila je z Edevartom naravno in odkrito, in bil je njen glas, toda imela je ruto okoli glave in volnene palčnjake na rokah in vso to obleko, toliko obleke, in čez vse ovoj, ki ga ji je sam podaril!

»Kdo je pa ta?« je vprašal mož. In, ko mu je Loviza Magreta razložila, se je obrnil mračno proti Edevartu s temle nagovorom: »No, tak ti si bil pri meni doma na delu. Kaj si pa za to dobil?«

»Dobil?«

»Kaj si za to dobil, vprašam.«

»Hrano,« je odgovoril Edevart.

Loviza Magreta: »Da, hrano je dobival.«

Haakon je vprašal: »Hrano — samo hrano?«

Edevart je že premagal prvo zbežnost, rekel je: »Več nisem zahteval. Takrat sem bil popoten človek in sem bil vesel, da sem smel delati za hrano.«

Haakon je moral nehati, naposled se je obrnil k svoji ženi in vprašal kakor za šalo, vendar zlobno: »Ali je kaj prida naredil, ta fantin? Videti je tako posebno fin.«

»Bodi dober!« je odgovorila žena potihem.

Kupovala sta in spravljala blago v vrečo, zraven so vsi trije med seboj nekoliko govorili. Edevart je vprašal po otrocih in je dobil odgovor. Haakon je zapazil znanice med drugimi kupci in se zapletel z njimi v pogovor. Edevart in Loviza Magreta sta hodila sem in tja ob pultu in iskala razno blago, ki ga je ona zahtevala, naposled sta prišla do konca mize in sta bila tam čisto sama, toda govorila sta samo o blagu in si nista šepnila niti ene tajne besede. Ah, kje je bilo zdaj čudo, mar sta oba pozabila, kaj sta si bila! Naposled pravi Edevart: »Ali se ti dobro godi?«

Pogledala je naglo nazaj in odgovorila: »Zdaj ga ni, odšel je ven! Da, hvala, dobro se mi godi.«

»Kaj pa je dejal, da sem jaz tukaj?«

Ona: »Moram pogledati za njim —«

»Ne,« je rekel Edevart. »Poslušaj, Loviza Magreta, tako sem te čakal.«

Krotko je zmajala z glavo in ni odgovorila.

»Tukaj v žepu imam malenkost, ki bi ti jo rad dal.«

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77.21.51